

Turtola 11.3.2026

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo.mmm@gov.fi

orian.bondestam@gov.fi

tapio.hakaste@gov.fi

Tornionjoen kalastussäännöstä ja kalastuksesta vuonna 2026

Lisäys lausuntoomme 20.2.2026 VN/670/2026-MMM-1

LOHEN ISO KUVA

Merilohisaalis on romahtanut. Saalis on enää noin kaksi prosenttia vuoden 1990 tasosta. Vääjäämätön on tapahtunut. Sekakantakalastukseen pohjautuva merikalastus on biologisesti mahdoton yhtälö hallittavaksi. Tornio-Muonio-jokiseura on toistanut tätä vuosittain. Toistaminen voi tuntua tautologialta, mutta sama asia on tunnustettu myös tieteellisellä tasolla.

LUKE:n ja SLU:n Biologisessa raportissa 2026 mainitaan, että ICES on luopunut kompromisseista vuoden 2022 kalastuksesta alkaen. Raportin mukaan kaikki merikalastus on sekakantakalastusta. Pääaltaan kohdennettu lohenkalastus on lopetettu. Siitä huolimatta lohenkalastusta on jouduttu rajoittamaan sekä joella, että merellä. Ilman merikalastuksen vähentämistä meillä tuskin olisi Tornionjoen lohta pienemmistä lohikannoista puhumattakaan. Reilu tunnustus lohitutkimukselle.

Raportissa todetaan, että paljon työtä on tehtävänä, ennen kuin kalastuksen hoito perustuu kokonaan yksittäisten kantojen kestokykyyn. Kyseinen hoitotavoite on erinomainen ja Tornio-Muoniojokiseura tukee sitä lämpimästi. Tavoitteeseen pääsyä hidastaa Euroopan kalastuspolitiikka. Euroopan komissio pyytää Kansainväliseltä merentutkimusneuvostolta ICES kalastuskiintiöehdotuksen lohien sekakantakalastukseen, kun merellisistä lajeista pyydetään kiintiöehdotukset kantakohtaisesti. Tämä ristiriita pitää korjata. **Lohi pitää poistaa merellä kiintiöitävien lajien joukosta**, kuten Suomen eduskunta on aikanaan linjannut.

Vuoden 2026 sekakantakalastuksen kalastuskiintiö pääaltaalle on 25 537 loh-
ta, Tanska 5 292, Suomi 6 599, Latvia 3 366, Puola 1 605, Ruotsi 7 152. Tuon lisäksi Suomenlahdella on 10 232 lohien kiintiö, joka lähes 90 %:sti on Suomen 9 183 loh-
ta. Puolan saaliiseen liittyy yleensä epävarmuutta. Lohta tapetaan paljon myös sivusaaliina. Muun merikalastuksen seurauksena v. 2026 menehtyy helposti 30 000 - 50 000 loh-
ta.

HOITOTAVOITTEIDEN TOTEUMA JA TARVITTAVAT SÄÄTELYTOIMENPITEET

Biologisen raportin mukaan v. 2025 jokisuulle saapuneitten lohien kalastuskuolevuusluku H (harvest rate) 14 % oli arviointijakson alhaisin. Vuoden 2025 rajoituksilla erityisesti Ruotsin toimesta varmistettiin tuhansien isojen lohien pääsy jokeen. Ilman merellä tehtyjä rajoitustoimia isojen lohien määrä olisi tuskin noussut vuodesta 2024. Siitä huolimatta kutukantatavoitteita tuskin saavutettiin. Biologisessa raportissa mainitaan, että lohien merikalastus tapahtuu heikoimman kannan mukaan. Siihen nähden suurta huolta on kannettava siitä, että edes Suomen ja Ruotsin asettamaa Tornionjoen lohien hoitotavoitetta ei ole saavutettu nelivuotisjaksona 2022-2025 edes 50 % riskitasolla. Vuonna 2025 havaituilla 15 000 kossilla on pieni merkitys kutuun. Raportin mukaan v. 2025 säätelykehyksestä tulisi pitää kiinni, vaikka lupaava kossien määrä voi ennakoida runsastuvaa isojen lohien määrää v. 2026.

Euroopan Unionin kalastuksen perusasetuksen 1380/2013 mukaan säätelytoimenpiteet tulee mitoittaa siten, että lohikanta paitsi saavuttaa, mutta myös **ylittää vaaditun MSY-tason**, jota arvioidaan smolttimäärän perusteella joen potentiaalitasoon suhteutettuna. Kansallisesti Tornionjoella on sitouduttu 80 %:n tasoon 25 % riskillä. Tornionjoen suurimman mahdollisen kestävä tuoton taso RMSY on 77 % potentiaalista. ICES:n kantamalliin perustuva rekryyttikäyrä on piirretty siten, että Tornionjoen potentiaali olisi n. 1,8 miljoonaa smolttia, eli Joesta tulisi lähteä vähintään 1,5 miljoonaa smolttia. Vuonna 2025 havaittu yli 3 miljoonan (2,7-4,8 milj.) smoltin määrä herättää kysymyksiä Tornionjoen faktasta potentiaalista. Lohikantamalliin, joka ennusti 1,5 - 2 miljoonaa smolt-
tia sisältyy epävarmuuksia, kuten tutkijat ovat todenneet.

Tornionjoen smolttimäärän voi ennustaa laskevan lähivuosina voimakkaasti, koska >0+ poikasten määrä laski alimmalle tasolle kahteenkymmeneen

vuoteen ($20 > 12,6$) Toisaalta 0+ määrän kasvu voi osin perustua siihen, että suuri määrä smoltteja poistui ravintokilpailusta. Biologisen raportin mukaan Perämeren jokien **varhain vaeltavien lohikantojen**, erityisesti Rånejoen kannan, jonne on noussut viime vuosina vain muutama sata lohta, kun MSY-taso edellyttää 1000 lohta, ja Kalix- ja Tornionjoen ylävesien useiden osakantojen, kuten Lainionjoen kannan, suojelua on välitön tarve parantaa **siirtämällä merikalastuksen aloitusta myöhemmäksi Ahvenanmereltä alkaen**.

TUHANSIA LUONNONLOHIA VAHINGOITTUU JA KUOLEE MERUISTELUSSA

Biologisen raportin mukaan täyttä varmuutta ei ole siitä, onko lohikiintiö käytettävissä vain Suomen ja Ruotsin osalta. ICES:n neuvon vastaisesti lohen uistelu sallitaan pääaltaalla poliittisin päätöksin. Vaikka saaliiksi saa ottaa vain yhden eväleikatun lohen/vrk, luonnonlohia menehtyy tässäkin pääaltaan kalastuksessa, koska kalastus kohdistuu luonnonlohien sekakantoihin.

Vapaa-ajankalastajat merellä saavat uistella Ahvenanmerellä ja siitä pohjoiseen seitsemän luonnonlohta viikossa. Suomenlahdella 14 lohta. Kalastajilta ei peritä lupamaksuja, joten he eivät osallistu lohitutkimuksen rahoittamiseen. LOHI - *Salmo Salar* on jokien kala, joka syönnöstää merellä palatakseen takaisin kotijokeensa kudulle - anadominen kala, josta säädetään erikseen YK:n Merioikeusyleissopimuksen 66 artiklassa. Lohi ei ole merilohi, vaan sama lohi, jota kalastetaan joella - mutta vain kaksi kalaa kesässä. Vain viehekalastajat Tornionjoella osallistuvat tutkimuksen rahoittamiseen. Meriuistelun vapaus ei ole reilua Tornionjoen viehekalastajien, saati sitten Tornionlaakson asukkaiden ja rannanomistajien kohteluun verrattuna. Viittaamme viranomaisen velvollisuuteen edistää yhdenvertaisuutta 1325/2014 5 §. Unionin tasolla Suomen tulee puuttua lohen sekakantakalastuksiin.

TORNIOJOKILAAKSON PAIKALLISTEN ASUKKAIDEN KOHTELU

Lohenkalastus Tornionjoella oli talojen pääasiallinen rahatulon lähde. Vimeisen sadan vuoden aikana tehdyt viranomaistoimet siirsivät Tornionjoen tuot-tavan kaupallisen kalastuksen merelle. **Tornionlaakson asukkaiden kohtelu on segregaatiota**, jota ylläpidetään mm. rajajokisopimuksen kalastussäännöllä. Vain satavuotias Suomen valtio kiistää laajasti paikallisten asukkaiden yli puolen tuhannen vuoden lohenkalastusoikeudet Tornionjokeen. Kalatalousaluetta perustettaessa 15.11.2021 koskitiloja edustavien osakakuntien edustajat ajettiin valtion toimesta ulos kokouksesta. Paikalliset voittivat oikeudenkäynnin Matkakoskella v. 2025. Seuraavana tuomioistuimeen menee Kukkolankoski, jonka kalastusoikeuden valtio haluaa itselleen. Miksi valtio haastaa riitaa selvässä asiassa?

MMM esitti muistiossaan 14.4.2025: *”Tornionjoella mahdollisesti toimivia kaupallisia kalastajia koskien määräys siitä, että heille annettaisiin enintään kaksi merkkiä kalastajaa kohden, jotta joelle ei kehittyisi laajamittaista kaup-*

lista kalastusta.” Tämä todistaa, että mininisteriön Tornionjoelle asettaman kahden lohen kausikiintiön asettaminen ei perustu pelkästään lohensuojeluun. Teksti kuvaa laajemminkin ministeriön kohtelua alueemme ihmisiä kohtaan. MMM käänsi Eduskunnan Tornio-Muoniojokiseuralle ns. joulurahana myöntämän 100 000 euron toiminta-avustuksen omaan budjettiinsa vesistönkunnostushankerahaksi (joka voidaan myöntää vain hankkeessa syntyneitä kuluja vastaan), jotta Jokiseura ei hyötyisi taloudellisesti saamastaan avustuksesta.

Viehekalastajia oli v. 2025 Tornionjoella yli 8 000 kpl. He saivat keskimäärin 0,5 lohta. Noin 10 % viehekalastajista oli paikallisia asukkaita. He ovat yleensä niitä, joille perinteiset kalastustavat ovat olleet suvussa jatkuvia, mutta jotka nykyään ovat heiltä kiellettyjä. He ovat kalastusoikeudenomistajia, mutta nyt heidät rinnastetaan turisteihin! He joutuvat ostamaan turistin luvan turistin hintaan. - Vaikka rajajokisopimuksen kalastussäännön 17.3 § määrää lupatulot maksettavaksi kalastusoikeudenomistajille, kalastusoikeudellisia asioita ei ole käsitelty asianmukaisesti, jos ollenkaan, rajajokisopimuksia tehtäessä.

Rajajokisopimuksella Tornionjoen kalastusoikeuden omistajat, rannanomistajat ja kalastusosakaskuntien osakkaat, on asetettu täysin turistin asemaan. Keskimmäisen yhdenvertaisen kohtelun perusteella 1325/2014 10 § heidän kaikkien olisi pitänyt saada kalastaa joellaan vapa- ja viehekalastuksessa yhtälailla ilmaiseksi, kuten ovat kalastaneet alajuoksun verkkopyytäjät ja lippokalastajat, koska he kaikki ovat samassa oikeudellisessa asemassa.

Viranomainen käyttää yhdenvertaisuuden periaatteita väärin väittämällä, että Tornionjoen paikallisille ei voi antaa halvempaa lupaa, koska kalastajien kuuluu olla Euroopan Unionissa yhdenvertaisia. Esim. Helsingissä paikallinen asukas saa halvemman luvan kuin vieraspaikkakuntalainen. Tenolla paikalliset ovat maksaneet vain nimellisen kirjaamismaksun. Tenon kalastuskulttuurin voi sanoa olevan Tornionlaakson siirtokulttuuria ajalta, jolloin Teno oli osa Tornion Lappia ja kuului lohensuojelualueeseen.

TAIMEN

Vaikka taimen on ollut rauhoitettu Tornionjoella vuodesta 2013 alkaen, katsoo tutkimus, että kanta on edelleen heikko. Tämä ei ole ihme. Jotta taimenen elvyttäminen voi onnistua tehokkaasti, tulee suojelutoimien kattaa koko elinpiiri, sivujoet, pääväylä ja **meri**. Biologisessa raportissa todetaan, että edistysaskeleista huolimatta on tärkeää säilyttää nykyinen sääntelykehys. Lisäksi raportissa nostetaan aiheellisesti esiin ICES:n esitykset alamitan nostamiseksi ja verkkojen silmäkoon suurentamiseksi merikalastuksessa. Taimenen rauhoitusta esitetään myös Tornionjoen sivujoissa ja Ruotsin rannikolla. Tornionjoessa lähes kaikki mahdollinen on tehty. Tutkijat kiinnittävät huomiota silti eri toimenpiteisiin, jotka liittyvät taimenen riskiin joutua sivusaaliiksi lohensuojelualueella.

SIIKA

Jokeen nousevan siian keskikoko on laskenut huomattavasti ja kutunousu viivästynyt ainakin kolmella viikolla. Viivästyminen ei johdu jokiveden lämpötilan muutoksesta. Kappalemääräinen saalis on pysynyt viimeiset vuodet kohtalaisen vakaana, mutta keskipainon putoaminen yhdellä kolmasosalla on syytä selvittää juurta jaksain. Vertailun vuoksi voi todeta lohen painon pysyneen ikäluokittain vakiona vuosisatojen ajan.

On erinomaista, että vaellussiian elinpiiriä ja käyttäytymistä on ryhdytty tutkimaan moderneilla tutkimusmenetelmillä. Tutkimus ei ole este sille, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin niiltä osin, kuin säätelyjen tarve on riippumaton uusista tutkimustuloksista. Biologisessa raportissa mainitaan, että vaellussiian keskipainon negatiivisella trendillä voi olla useita taustalla olevia syitä. Tärkeä tekijä on todennäköisesti merialueen verkkokalastuksen silmäkokojen pieneminen. Yleinen solmuväli tulee viivyttelämättä nostaa 50 millimetriin. Tätä puoltaa myös meritaimenen suojelu. Yksi merkittävä syy voi olla siinä, että se suuremmaksi kasvava siian osakanta, joka vaelttaa alas Saaristomerelle, joutuu liian suuren pyyntipaineen kohteeksi, onsen seurauksesta yhä harvinaisempi saalis Tornionjoella.

HARJUS

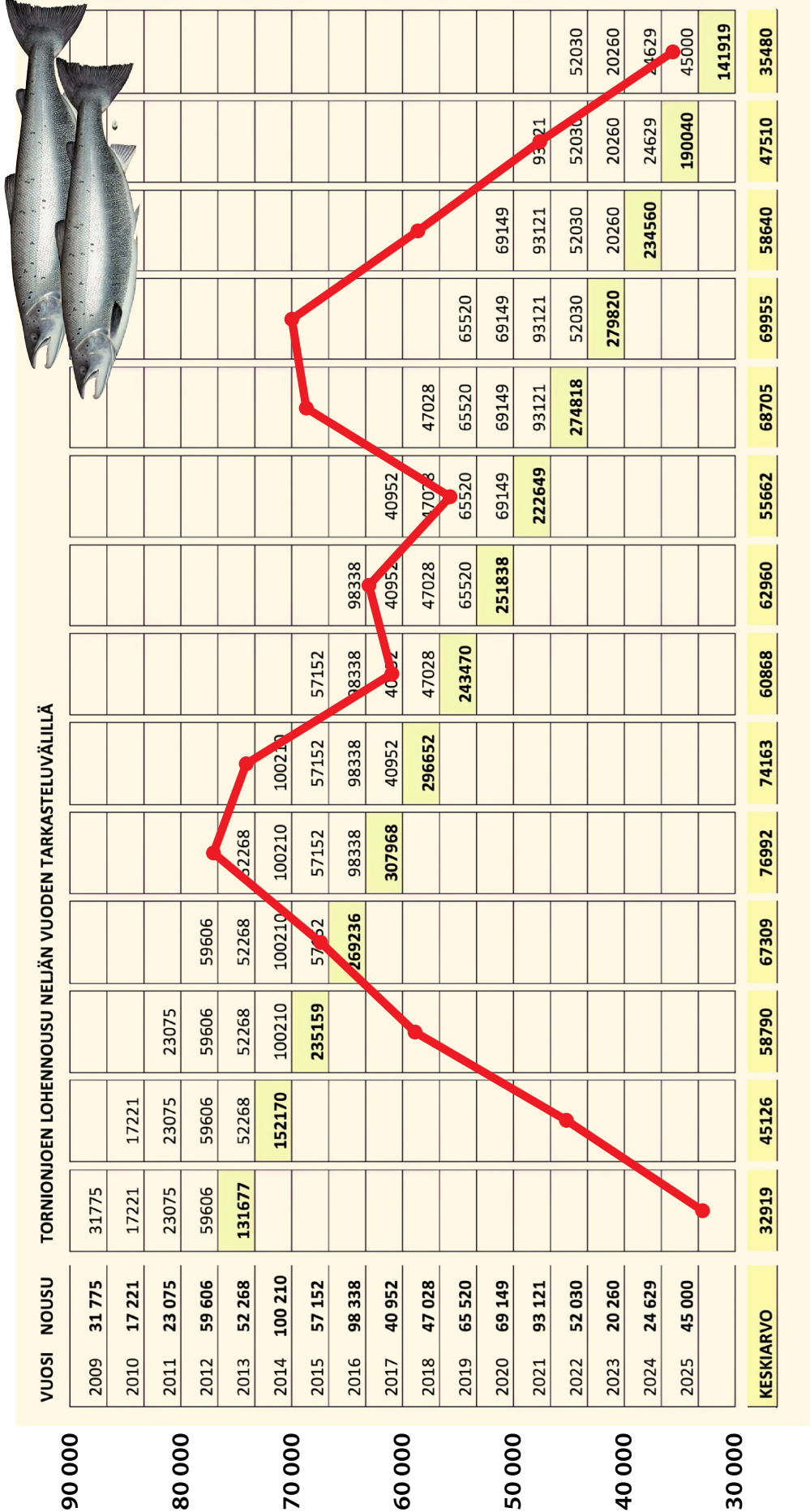
Tornio-Muonionjoen harjuskanta on romahtanut niin alas, että monin paikoin vesistöä harjus on luonnosta hävinnyt. Biologisen raportin 2023-02-22 mukaan sekä jokikalastuksen yksikkösaalistiedot, että sähkökalastustiedot viittaavat selkeästi harjuksen vähenemiseen. Vaatimuksista huolimatta mitään vaikuttavia suojelutoimenpiteitä ei ole tehty. Harjuksen rauhoituskin on liian lievä toimenpide. Tarvitaan palautusistutuksia. Harjukselle tulee laatia pikaisesti hoitosuunnitelma.

JOKISEURA ON VAATINUT SAALISLOHIEN MERKINTÄÄ JO VUOSIA

Kiintiöjärjestelmä ja siihen liittyvä kalojen merkintäkokonaisuus on merkittävä uudistus, jota tulee tarkastella projektinomaisesti **ottaen huomioon paikallisten asukkaiden ja rannanomistajien asema**. On selvää, että pääsääntöisesti omassa kalavedessään kalastavalla paikallisella väestöllä on oltava suurempi kiintiö kuin turisteilla. Säätelykehikko tulee pitää tiukkana. Tarvittavia muutoksia on voitava tehdä, vaikka säätelykehys säilytettäisiin. Kalastuslupien määrää voisi säädellä, kuten kanaintujen metsästyksessä tehdään kantojen runsauden mukaisesti. Vuotuiset säädökset, kuten kalastusajasta päättäminen, tulee saada huomattavasti aikaisemmaksi. Käytännössä päätökset on saatu takarajalla 1.4.

Tornio-Muoniojokiseura ry
Kalervo Aska pj.

TORNIONJOEN LOHENNOUS KATTILAKOSKELLA KUVATTUNA 4 VUODEN TARKASTELUVÄLEILLÄ

Graafin perustana on Luken (RKTL) Kattilakosken luotaintuloksena kultakin kesäkaudelta ilmoittama lohien määrä [-as.- 2026]